

Podrta gora nad dolino Zilje

Dobrač

✍ Andreja Tomšič 📷 Aleš Omerza

"Kakšna zanimiva gora! Tja gor pa moram enkrat ..." Te misli so se mi podile po glavi v letih, ko sem spoznala že kar precej naših gora in začela gledati tudi čez mejo. Prevzele so me seveda skale, ki jih v gorah še vedno najbolj obožujem, in tista podrta Dobračeva južna stena je res izstopala iz obdajajočega zelenja. Vseeno pa je naneslo, da je bil moj prvi vzpon na Dobrač pozimi z vzhodne strani in sem njegove južne skalne stene obiskala šele nekaj let pozneje.

164 metrov visoki televizijski stolp na vrhu Dobrača je od daleč dobro viden. FOTO: ALEŠ OMERZA

GORA ZA VSAKOGAR

Čeprav je prvi vtis gore veličasten in skoraj strašljiv, je masiv Dobrača, ki se kot osamljen velikan dviguje nad dolino Zilje, pravzaprav zelo prijeten za preživljanje prostega časa. Po gorski cesti se pripeljemo do planine Trata (Roßtratte), od koder se lahko sprehodimo do vrha, ali pa naredimo gorniško turo kar od vznožja in to s katere koli strani. Ob razgledni Lovski poti najdemo plezalni vrtec, in ko nam je razgibavanja dovolj, si v koči tik pod vrhom ali v eni od koč okoli planine Trata privoščimo kosilo.

Na Dobraču ne manjka tudi naravnih, zgodovinskih in kulturnih znamenitosti. Alpski botanični vrt (Alpengarten) tik

nad južno steno je v bližini parkirišča št. 6. Nad njim najdemo razgledno ploščad, ki sega sedem metrov iz stene in s katere se lahko skozi rešetkasta tla ozremo navzdol na Rdečo steno (Rotewand), najbolj "podrto" steno Dobrača in simbol njegove strašne zgodovine. Ob razgledni ploščadi je na tablah in skulpturah zgodovina tudi opisana in zelo nazorno prikazana. Med kulturnozgodovinskimi znamenitostmi pa sta najpomembnejši cerkvi, slovenska in nemška, ki stojita tik pod najvišjo točko. Tam je tudi stara planinska koča Ludwig-Walter Haus (2134 m). Zgrajena je bila že v daljnem 19. stoletju in do danes nekajkrat obnovljena. Tudi leta 2010 jo prenavljajo in do 1. oktobra za obiskovalce ni odprta.

ALPSKI BOTANIČNI VRT

Ustanovljen je bil leta 1973 v sklopu Naravnega parka Dobrač, da bi obiskovalcem predstavil rastlinsko bogastvo južnih Alp. Na nadmorski višini okrog 1500 m in na površini 12.000 m² je na ogled visokogorsko rastlinje treh klimatskih pasov, alpskega, submediteranskega in panonskega. Predstavljenih je okoli 25 različnih življenjskih prostorov in preko 900 različnih vrst rastlin. Skoraj polovica jih uspeva avtohtono v vrtu ali njegovi bližini, ostale imajo tu podobne pogoje kot na naravnih rastiščih. Alpski botanični vrt je odprt od začetka junija do konca avgusta med 9. in 18. uro. Vstopnina je 2,5 EUR za odrasle in 1 EUR za otroke, študentje in večje skupine pa imajo popust.

V Alpskem botaničnem vrtu na Dobraču

Zlovešče rdeče, od daleč dobro vidne skale

ZGODBE IZ ZGODOVINE

Dobrač je z naše strani najopaznejši nad Ziljsko dolino, saj se nad reko Ziljo boči njegova južna stena, razbrazdana od naravne katastrofe leta 1348. Takrat je močan potres povzročil velik podor čez Rdečo steno, ki je pod seboj pokopal nekaj vasi, cerkva in gradov ter zajezil reko. V spomin na dogodek so Slovenci iz Ziljske doline v 15. stoletju pod vrhom Dobrača zgradili slovensko cerkev. Prvotna danes kaže le ruševine, vendar je bila v 17. stoletju poleg nje zgrajena nova kot zahvala Mariji Pomagaj, ki je pomagala gluhonememu dečku iz doline spet slišati in govoriti. V 17. stoletju so Nemci, ki so delali kot rudarji na severni strani gore, zgradili tudi nemško cerkev.

Ena od postaj Alpske geološke poti

ALPSKA GEOLOŠKA POT

Leta 2007 je bila na planini Trata odprta alpska geološka pot. Predstavlja različne vrste kamnin, ki sestavljajo masiv Dobrača in med katerimi so tudi 200 milijonov let stari fosilni ostanki polžev in školjk iz nekdanjega morja. Kamnine in njihovo zgodovino lahko otroci in odrasli spoznavajo z več čutili, kar je posebna zanimivost predstavitve.

Nemška cerkev na Dobraču

Slovenska cerkev na Dobraču FOTO: VID POGAČNIK

Dobrač je bil nekdanj bogat vir svinčeve rude, ko pa je usahnila, so kot po naključju odkrili izvir termalne vode, bogate z rudninskimi snovmi. Tako se je ob vznožju Dobrača začel zdraviliški turizem, ki ga označujeta zdravilišči Plajberk (Bad Bleiberg) in Beljaške Toplice (Warmbad Villach).

BELJAŠKA ALPSKA CESTA

Dobrač ni daleč. Ko se s Korenskega sedla spustimo na avstrijsko stran, v dolini zavijemo desno proti Beljaku (Villach). Naprej se peljemo skozi vas Ločilo (Hart) do Beljaka, kjer nas oznake za Spittal usmerijo na obvoznico zahodno mimo mesta. Cesta nas kmalu pripelje v zaselek Židovišče (Judendorf) in le malo naprej opazimo oznake za Beljaško alpsko cesto (Villacher Alpenstrasse), kjer zavijemo desno. Cesta se na dolžini slabih 16 kilometrov dvigne za skoraj 1200 metrov in konča na najvišjem parkirišču na planini Trata (1733 m) pod vrhom Dobrača. Odprta je vse leto, zaprejo jo le pozimi ob velikih količinah snega, dokler je ne splužijo. Med 15. aprilom in 15. novembrom med 7. in 20. uro jo je treba plačati, in sicer 13 evrov za avto in sedem za motor. Speljana je po južnem robu planotastega hrbta gore, ponekod prav blizu prepadov, kjer so balkonska razgledišča na Beljak z okolico, na Julijske Alpe in na mogočno južno steno. Številna parkirišča in prostori ob cesti nudijo različne zanimivosti, od

energijskih točk do igrišč za otroke in mest za okrepčilo in rekreacijo, pa tudi že omenjeni botanični vrt.

Na planini Trata je zadnje izmed enajstih parkirišč za številne obiskovalce gore.

Julijske Alpe z Dobrača
FOTO: ALEŠ OMERZA

POHODNIŠTVO

Na Dobrač nas pripeljejo poti iz katere koli smeri: severne, južne, vzhodne in zahodne. Najlažji, najkrajši in tudi najbolj oblegan je pristop z vzhoda, s planine Trata, do katere se pripeljemo po cesti Alpenstrasse. Od tod se po za promet zaprti makadamski cesti uro in pol zlagoma vzpenjamo pod vrhovi Zehnerock, Zwölfernoeh in Elfernock, dokler ne dosežemo kočice Ludwig-Walter Haus na 2134 metrih. Do vrha je nato le še nekaj minut. Pot si lahko podaljšamo in začnimo, če nekoliko nad Trato zavijemo levo na Lovsko pot (Jägersteig), ki se vije tik nad prepadno južno steno. Seveda je tu potreben zanesljiv korak brez vrtočlavice.

Pristopi iz ostalih treh smeri so precej daljši, saj moramo premagati višinsko razliko tudi do 1700 metrov. S severne strani si pot na Dobrač najpogosteje izberejo gostje iz toplih Plajberk. Prav v tem mestu ob severnem vnožju masiva je izhodišče strme poti, ki večinoma poteka po grabnu Alpenlahner in je pozimi zelo plazovita. Tik pod kočico Ludwig-Walter Haus se priključijo lahki vzhodni poti. Izhodišče manj strme, ne tako direktne poti s severa pa je v kraju Sveti duh (Heiligengeist), ki leži le nekaj kilometrov od Plajberka proti Beljaku.

Zanimiv pristop je z zahoda iz Hermsberga, kjer se nekaj časa vzpenjamo po ostrem, poraščenem zahodnem grebenu do sedla, od koder je že vidna slovenska cerkvica tik pod vrhom. Vračamo se lahko po isti poti ali pa turo zaokrožimo in mimogrede po nemarkirani poti obiščemo še planino Alpl.

Južni pristopi na Dobrač so bolj skriti, nekoliko divji in mestoma precej izpostavljeni. Če pa jih odkrijemo, nam bodo nudili neprecenljiv, prvinski užitek, saj tudi sredi sončne nedelje na stezicah med ruševjem, v gozdu in v steni ne bomo srečali žive duše razen gamsov in kakšnega planinskega zajca. Hkrati bomo deležni čudovitih razgledov na Julijske Alpe iz povsem druge perspektive, kot smo je vajeni.

VRH

Vrh Dobrača nam postreže z veličastnim razgledom: Karavanke, Vzhodni in Zahodni Julijci, vzhodne Karnijske Alpe, Visoke Ture z najvišjim Velikim Klekom (Großglocknerjem) in dolina reke Drave. Že od daleč nam ga nakazuje kar 164 metrov visok TV-stolp, ki je tudi najvidnejši znak gore z naše strani meje. Ko se mu približamo, tik pod vrhom najdemo veliko planinsko

kočico Ludwig-Walter Haus. Nad njo opazimo nemško cerkev, najvišje stoječo cerkev v Evropi. Do nje se sprehodimo v petih minutah. Kot pravi Slovenci seveda ne smemo pozabiti slovenske cerkve, ki se sramežljivo skriva nekaj deset metrov zahodneje. Od nemške cerkve se rahlo spustimo in nato povzpne do znaka upanja in miru, mogočnega kovinskega križa, ki označuje najvišji del Dobrača. Pod njim je kar nekako vraščena v vrh slovenska cerkev. Če jo bomo želeli obhoditi, bo šlo z zadnjega konca precej na tesno, spredaj pa nas bo pričakal prijeten, udoben prostor z lepimi razgledi.

POLETI IN POZIMI

Dobrač je primerna gora za vso družino, tako poleti kot pozimi. V zimskih razmerah je celo eden izmed najlažje dostopnih dvatisočakov. In kdor ga bo enkrat spoznal, ga bo želel spoznavati še in še – spredaj, zadaj, levo in desno, peš, s smučmi ali s krpljami, sam ali v družbi. In vedno znova bo na njegovih poteh in v strminah našel najljubši kotiček. Tako kot sem jaz svojega, prav v tisti južni steni, s katero se mi je ta gora prvič predstavila. ◉

Vrh je prijeten turnosmučarski cilj.